

інституту Rendall) можливо говорити про створення на території України мережі головних та основних транспортно-логістичних кластерів, як інтегральної складової частини Пан'європейської мережі ТЛК.

Література

1. Портер М. Конкуренція / М. Портер. – М.: Изд. дом «Вільямс», 2006. – 760 с.
2. Смирнов І.Г. Логістика: просторово-територіальний вимір: Монографія / І.Г. Смирнов. – К.: Обрії, 2004. – 335 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки: Навч. пос. / за ред. Я.Б. Олійника, І.Г. Смирнова. – К.: Знання, 2011. – 640 с.
4. Олійник Я.Б. Міжнародна логістика / Я.Б. Олійник, І.Г. Смирнов: Навч. пос. – К.: Обрії, 2011. – 544 с.

Халецький А.В.

УТОЧНЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО»

Дослідження проблем громадянського суспільства залишається в колі наукових інтересів багатьох вчених. Як свідчить проведений аналіз наукових джерел, на сучасному етапі існує безліч різноманітних визначень поняття «громадянське суспільство».

Виходячи з цього, актуальним є узагальнення різних підходів науковців до визначення сутності громадянського суспільства та уточнення формулювання цієї дефініції.

Громадянське суспільство виступає важливою підсистемою суспільства як цілого, яка співпадає з соціальною сферою суспільного життя. У сучасному розумінні поняття «громадянське суспільство» надано як сукупність усіх громадян, їх вільних об'єднань та асоціацій, пов'язаних суспільними відносинами, що характеризуються високим рівнем суспільної свідомості та політичної культури, які перебувають за межами держави, її директивного регулювання й регламентації, але гарантуються та охороняються державою.

Громадянське суспільство є системою забезпечення життєдіяльності соціальної, соціокультурної й духовної сфер, їх самовідновлення та передавання від покоління до покоління, системою незалежних від держави суспільних інститутів і відносин, що мають створити умови для самореалізації окремих індивідів і груп.

Поняття «громадянське суспільство» включає всю сукупність неполітичних (недержавних) відносин в суспільстві, тобто економічних, моральних, культурно-духовних, релігійних, національних.

Поступово склалася концепція громадянського суспільства як сфери недержавних суспільних відносин, що співвідноситься і взаємодіє з державою як політичним інститутом. Під громадянським суспільством почали розуміти все те в суспільстві, що не є державою і державним. Громадянське суспільство – це сфера недержавних суспільних інститутів і відносин. Концепція громадянського суспільства має сенс лише в межах дихотомії «громадянське суспільство – держава». Полягає він у тому, щоб шляхом розмежування громадянського суспільства і держави робити їх соціальними партнерами, заперечувати вивищення держави над суспільством, доводити, що держава є похідною від громадянського суспільства й повинна слугувати йому, а не навпаки.

Однак і в сучасних умовах з розширенням сфери громадянської активності не тільки вітчизняними, а й зарубіжними вченими та суспільно-політичними діячами ставиться «знак рівності» між громадянським суспільством та демократією (В. Клаус, Чеська Республіка).

У такому трактуванні громадянське суспільство постає як фактор, що сприяє відтворенню демократії. Автор погоджується з дослідниками, які вважають такий підхід спрощеним. Дійсно, існує велика кількість проблем у процесі реалізації громадянським суспільством демократичних перетворень, пов'язаних з його інституалізацією, подоланням недовіри населення до ринкових реформ, трансформацією базових цінностей суспільства тощо. Недостатня розвиненість громадянського суспільства, неефективна взаємодія органів державної влади з громадськістю породжують серйозні проблеми, вирішення яких лежить у площині з'ясування основних визначень, принципів та функцій громадянського суспільства, його структури [1, с. 40].

Сучасні трактування демократії, правової держави та громадянина нерозривно пов'язані з поняттям громадянського суспільства. Громадянське суспільство – це не тільки сфера, але і тип взаємодії, певна модель соціальної організації з властивими їй якісними характеристиками: суб'єктами взаємодії в громадянському суспільстві стають вільні і рівні індивіди, здатні або готові вирішувати суспільні проблеми; в основі їх індивідуалізму та конкурентному характері відносин лежить взаємна довіра та співпраця.

У науковій літературі немає усталеного розуміння щодо поняття «громадянське суспільство», його основних принципів та функцій, структури. Розглянемо існуючі підходи до визначення структури та інститутів громадянського суспільства.

Громадянське суспільство має свою структуру, складові якої представлено різними добровільно сформованими первинними само-врядними угрупованнями людей (сім'я, різні асоціації, господарські корпорації, клуби за інтересами, інші суспільні об'єднання); сукупністю недержавних суспільних відносин; господарською і приватною частиною життєдіяльності людей, їх звичаями, традиціями, а також сферою самоврядних організацій і індивідів. Складові зазначеної

структури – як громадські утворення, так і суспільні інститути, що можуть забезпечувати умови для реалізації різноманітних інтересів (приватних, потреб індивіда, колективів) – здатні «тиснути» на державу з метою змусити її слугувати суспільству.

Інститутами громадянського суспільства є: добровільні суспільні організації і суспільні рухи, а також партії на перших етапах свого існування, поки вони не задіяні в механізмах здійснення влади; незалежні засоби масової інформації; громадська думка як соціальний інститут; вибори і референдуми, якщо вони допомагають формувати і виявляти громадську думку і захищати групові інтереси; залежні від громадян елементи судової і правоохоронної системи (суд присяжних, народні загони міліції тощо).

Одні автори вважають, що інститути громадянського суспільства – це комплекс соціокультурних, етнонаціональних, сімейно-побутових та інших зв'язків, які забезпечують соціалізацію і виховання особи. На думку інших авторів, інститутами громадянського суспільства є вільна підприємницька діяльність, гарантована державою свобода підприємницької, трудової і споживчої діяльності. Більшість дослідників вважають, що інститутами громадянського суспільства є такі його структури, як сім'я, різні системи освіти, церква, наукові, професійні та інші об'єднання, асоціації, організації, з допомогою яких забезпечується задоволення економічних, професійних, культурних, релігійних та інших інтересів і потреб різних соціальних прошарків, груп і окремих індивідів.

Досить поширеною є точка зору, що громадянське суспільство охоплює сукупність моральних, правових, економічних, політичних відносин, включаючи власність, працю, підприємництво, організацію і діяльність суспільних об'єднань, систему виховання, освіти, науки і культури, сім'ю, систему засобів масової інформації, неписані норми людської поведінки, конкретні аспекти політичного режиму. Вважаємо, що для тако-го широкого розуміння обсягу громадянського суспільства є всі підстави.

Громадянське суспільство має свою, досить складну внутрішню структуру. Для нього характерна наявність в основному не вертикальних, як у державі, ієрархічних зв'язків, а горизонтальних, головним чином невідладних з'єднань. Останні дуже різноманітні й утворюють три шари. Фундамент складають відносини, зв'язані з забезпеченням життєдіяльності суспільства. В ідеалі громадянське суспільство можна розглядати як суспільство, в якому існують розвинуті економічні, культурні, правові, соціальні відносини між його індивідами. У такому суспільстві є досить широкою сфера публічних відносин, в якій активно діють політичні партії, масові громадські рухи, групи за інтересами, переконаннями, за іншими ознаками. Таке суспільство добивається демократизації влади, всебічного захисту і гарантування прав людини і громадянина, оптимальної взаємодії більшості і меншості на основі узгодження позиції державних і громадських інститутів.

Громадянське суспільство – це система позадержавних суспільних відносин і інститутів, що дає можливість людині реалізувати його громадянські права і виражає різноманітні потреби, інтереси і цінності членів суспільства. Гро-

мадянське суспільство не є деяким ізольованим від держави соціальним простором, що протистоїть йому в будь-яких формах. Навпаки, громадянське суспільство і держава з'єднані один з одним цілим поруч структурних зв'язків, оскільки держава, здійснюючи управлінсько-опосередковані функції в суспільному житті, не може не стикатися з громадянськими цінностями й інститутами, тому що останні через систему горизонтальних зв'язків як би охоплюють усі суспільні відносини.

Таким чином, можна зробити такі висновки. Громадянське суспільство характеризується різними аспектами, а саме:

це поняття визнається як сукупність неполітичних, недержавних відносин у суспільстві, що дозволяє регулювати соціальні, духовні, етнічні, релігійні та інші відносини. Ключовим аспектом стають взаємовідносини громадянського суспільства з державою;

під громадянським суспільством розуміється певна підструктура суспільної системи; веде до відкритого суспільства, тобто суспільства, яке оцінює будь-яку дію або громадську інституцію з погляду інтересів індивідів; але дозволити себе бути відкритою для своїх громадян, дійсно слугувати суспільним інтересам може тільки сильна держава;

громадянське суспільство – це певна модель соціальної взаємодії і соціальної організації, що створюються за участю вільних та рівних індивідів й набувають форм мережі добровільних організацій, в яких домінують громадянські цінності.

У подальших дослідженнях планується визначити принципи та функції громадянського суспільства, а також дослідити та узагальнити його основні концепції.

Література

1. Взаємодія органів державної влади з громадськістю: теорія та практика державного управління: монографія / А.О. Дегтяр, А.В. Халецький, С.В. Бєлай. – Донецьк: Видавництво «Донбас», ООО «РА Ваш імідж», 2012. – 415 с

Якушев О.В.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИДАТКОВОЮ ЧАСТИНОЮ БЮДЖЕТУ МІСТА

Місцевий бюджет представляє собою форму утворення та використання грошових ресурсів, призначених для забезпечення завдань та функцій, віднесених до предметів ведення місцевого самоврядування. Місцевий бюджет є фі-